

9 آذر در گذر تاریخ

*** انجام عملیات محدود "کانی سخت" در منطقه مهران توسط سپاه (1360 ش)**

*** تصویب تاسیس بانک ملی توسط مجلس شورای ملی (1285 ش)**

اشاره:

پس از استقرار مشروطیت، موضوع وام‌گیری ایران از روسیه و انگلیس باعث به هیجان آمدن احساسات عمومی و مخالفت قاطع نمایندگان مجلس اول با آن شد. از این رو طرح پیشنهاد تاسیس یک بانک ایرانی با سرمایه ایرانیان عنوان گردید و در تاریخ پنجم آذر 1285 ش نمایندگان مجلس، تاسیس یک بانک ملی را از دولت خواستار شدند تا بدین وسیله به دولت وام دهند. سپس طی چند جلسه بحث و بررسی درباره آن، تاسیس بانک ملی برای بی‌نیاز شدن از دریافت وام خارجی در نهم آذر آن سال از تصویب نمایندگان گذشت، این تصویب در بیستم آذر ماه به اطلاع عموم رسید و به بانک ملی اجازه داده شد که به معاملات زراعتی، رهن املاک، خرید و فروش برات‌های تجاری داخلی و خارجی و قرض و استقراض مبادرت ورزد. همچنین قرار بر این شد که سرمایه‌ای معادل یکصد و پنجاه میلیون ریال به عنوان سرمایه اولیه به بانک ملی تعلق گیرد و حساب‌های دولتی که تا آن وقت در بانک شاهنشاهی وابسته به دولت انگلیس تمرکز داشت به بانک ملی انتقال یابد. کوشش‌هایی که برای تاسیس بانک ملی صورت گرفت و استقبال بی‌نظیری که مردم برای ایجاد این بانک کردند با مخالفت‌های بیگانگان مواجه گشت و تغییر ناگهانی وضع سیاسی ایران و انعقاد تقسیم ایران بین دولت‌های روس و انگلیس، طی قراردادی معروف به قرارداد 1907 همه این تلاش‌ها را ناکام گذاشت و بانک ملی در آن زمان به وجود نیامد. تاسیس بانک ملی هرچند با کارشکنی‌های بانک‌های خارجی و اقدامات محمدعلی شاه راه به جایی نبرد، اما جایگاه و اعتبار مجلس را در داخل و خارج برای همگان روشن ساخت. بانک ملی ایران در نهایت، 22 سال بعد، در هفدهم شهریور 1307 ش رسماً افتتاح شد و شروع به کار نمود.

*** صدور و انتشار اعلامیه سران سه کشور متفق در تهران (1322 ش)**

اشاره:

یکی از وقایع مهم و با اهمیت دوران جنگ جهانی دوم در زمان نخست‌وزیری علی سیهیلی، تشکیل کنفرانس عالی سران سه کشور متفق در تهران است که بی‌شک در سرنوشت جنگ جهانی دوم و سرنوشت سیاسی ایران بسیار مهم بود. در این کنفرانس که از روز ششم آذر 1322 ش با حضور استالین، چرچیل و روزولت، رهبران اتحاد جماهیر شوروی، انگلستان و آمریکا برگزار گردید، پیرامون پیروزی جنگ و کوتاه ساختن مدت جنگ تبادل نظر به وجود آمد و تصمیماتی اتخاذ گردید و در روز نهم آذر اعلامیه مشترکی درباره ایران منتشر کردند. در این اعلامیه، ضمن احترام به استقلال ارضی ایران، موافقت شد که هر نوع مسائل اقتصادی که در پایان جنگ، گریبانگیر ایران شود، از طرف کنفرانس‌ها یا مجامع بین‌المللی مورد توجه قرار گرفته و حل شود. ولی علی‌رغم این که طی این کنفرانس موافقت شد تا نیروهای متفق بلافاصله پس از پایان جنگ، خاک ایران را تخلیه کنند، با این حال، این نیروها به ویژه قوای روس، تا مدت‌ها پس از جنگ، از تخلیه ایران امتناع می‌کردند تا این که پس از شکایت ایران به مجامع جهانی، نیروهای خود را از ایران خارج ساختند.

*** برقراری مجدد حاکمیت ایران بر جزایر ابوموسی، تنب بزرگ و کوچک (1350 ش)**

اشاره:

جزایر ابوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک تا سال 1283 ش (1904 م) که برای نخستین بار ناوهای جنگی انگلستان در ساحل آنها پهلو گرفته بود، جزئی از خاک ایران و تحت اداره بندرلنگه از توابع استان فارس بودند. در این سال، انگلستان این جزایر را به اشغال خود درآورد و ضمن پایین کشیدن پرچم ایران، مأمورین گمرک ایران را از آنجا اخراج نمود که این عمل شدیداً مورد اعتراض دولت وقت ایران قرار گرفت. یک سال بعد، دولت انگلستان به علت ضعف حکومت مرکزی، با یک اقدام مودیان، پرچم امیرنشین شارجه را بر فراز جزایر مزبور به اهتزاز درآورد. در طول اشغال شصت و چهار ساله این جزایر از سال 1283 تا 1347 ش دولت ایران حتی در

بدترین شرایط سیاسی از اعتراض به اشغال آنها خودداری نکرد. پس از جنگ جهانی دوم که قدرت انگلیسی‌ها در خلیج فارس کاهش یافت، دولت انگلستان مراقبت از سه جزیره مزبور، را به شیخ‌نشین شارجه واگذار کردند و ساکنان جزایر، تابعیت شارجه گرفتند. در سال 1350 ش دولت ایران به دنبال واگذاری بحرین و به رسمیت شناختن استقلال آن و صرف نظر کردن از حاکمیت خود در آن جزیره نفت‌خیز، درصدد برآمد به نحوی، حیثیت از دست رفته خود را جبران کند. از این رو، نیروی دریایی ایران، به یکباره در جزایر ابوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک که از قدیم الایام متعلق به ایران بود مستقر شدند و با سر و صدا، آن را توفیق بزرگ جنگی قلمداد نمودند. این عمل با اعتراض شیخ‌نشین‌های امارت متحده عربی مواجه گردید و آنان مدعی مالکیت جزایر شدند. همچنین به دنبال این ماجرا، دولت وقت عراق روابط خود را با ایران قطع نمود و پارلمان کویت، قطع رابطه با ایران را مورد بررسی قرار داد. در بسیاری از کشورها علیه ایران تظاهراتی صورت گرفت و عراق به اخراج و آزار ایرانیان مقیم در آن کشور شدت بخشید. سرانجام بابت مالکیت یا تصرف غیرقانونی شیخ‌نشین شارجه، دولت ایران مبلغ قابل ملاحظه‌ای به شیوخ پرداخت نمود و اوضاع تا حدودی به آرامش گرایید.

*برگزاری مراسم چهلم شهادت آیت الله "سیدمصطفی خمینی" (1356ش)

اشاره:

شهادت مشکوک فرزند بزرگ امام، حاج آقا سیدمصطفی خمینی در اول آبان 1356ش در نجف اشرف، موجی از تآثر توأم با خشم را در میان اقشار مختلف ملت ایران به وجود آورد و بیشتر مردم، رژیم را متهم به توطئه در این فاجعه نمودند. این شهادت، نهضت اسلامی پانزده ساله ایران را جان تازه‌ای بخشید به گونه‌ای که یکباره فراگیر شده و به شکل انقلابی طوفان‌زا و کاخ‌برانداز درآمد. در این حادثه که در تعبیر امام خمینی(ره) به عنوان لطف خفی الهی آمده بود، گرچه در آن زمان، ضربه جانگدازی بر پیکر نهضت اسلامی بود ولی نخستین جرقه‌ای محسوب می‌شد که شعله‌های انقلاب اسلامی را روشن کرد و راه را برای افشای هرچه بیشتر ماهیت ضداسلامی و ضد مردمی رژیم و حامیش، آمریکا، باز نمود. در پی شهادت سیدمصطفی خمینی، در گوشه و کنار کشور مجالس بزرگداشتی برای ایشان برپا گردید و مجلسی که در مسجد اعظم قم به همین مناسبت برگزار شد، به نوبه خود در شکست سد استبداد و اختناق و بسیج خشم مردم و بهره‌گیری بیشتر از جو آزادی‌های نسبی، نقش بسیار موثری داشت و از آن زمان، زبان‌ها بازتر و لحن‌ها تندتر و مبارزات تشدید گردید. رژیم شاه به تصور اینکه فقدان این شخصیت بزرگ که امید آینده انقلاب اسلامی بود، رهبر انقلاب اسلامی را دچار شکست روحی و نهایتاً آسیب‌پذیر می‌سازد. ناگهان در برابر صلابت امام که در کمال آرامش، بدون آنکه خم به ابرو بیاورد از کنار آن گذشت، دچار سرگیجه شد و با درماندگی دچار اشتباه بزرگ دیگری شد که سرآغاز انقلاب اسلامی در 19 دی 1356 محسوب می‌گردد.

*روز بزرگداشت "شیخ مفید"

اشاره:

تاریخ شیعه، سرشار از افتخارات بسیار و تحولات چشمگیر است؛ تحولاتی که به دست عالمان متعهد و فرزندان اندیشمند پدید آمده است. در این میان به سده چهارم هجری برمی‌خوریم که فتح‌الفتوح تاریخ شیعی است. روزگاری که مردی بزرگ و اندیشمندی سترگ "دایرةالمعارف جامع" از معارف اسلامی تدوین کرد که نزدیک به پنجاه سال، پرچمدار عرصه‌های علمی، فکری و فرهنگی مسلمین گردید. سرانجام کار به جایی رسید که دوست و دشمن زبان به تمجید او گشودند و قلم به تعریف او برگرفتند و او را "مفید" لقب دادند. محمدبن محمد بن نعمان معروف به شیخ مفید در یازدهم ذیقعد سال 336 ق در بغداد به دنیا آمد. از آنجا که پدر محمد شخصی پارسا و مذهبی بود و به تعلیم و تربیت اشتغال داشت، شیخ مفید در ابتدا به ابن المعلم ملقب گردید. او از کودکی به فراگیری علوم اسلامی روی آورد و هوش و استعداد سرشاری از خود نشان داد به طوری که قبل از دوازده سالگی از برخی محدثان، روایت اخذ کرده و از استاد خویش، شیخ صدوق، در قبل از بیست سالگی حدیث شنیده است. شیخ مفید همچنین از محضر درس استادان بزرگ عصر از جمله: علی بن عیسی رمثانی، جعفر بن محمد بن قولویه و محمد بن عمران مرزبانی بهره برد و به مقام والایی در فقه، کلام و ادب دست یافت. جاذبه فوق‌العاده و پشتکار فراوان شیخ مفید، موجب گرایش فاضلان بسیاری به حوزه درس وی گردید و باعث تالیف آثار گران‌بها و ارزشمند شد. شیخ مفید از یک‌سو، گروه بی‌شماری از دانشمندان مذاهب مختلف را تربیت نمود و مشعل‌های فروزانی چون سید مرتضی، سید رضی، شیخ طوسی و نجاشی و ده‌ها نفر را تحویل حوزه‌های علمی و دینی داد و از سوی دیگر قلم به دست گرفت و با این سلاح برق‌آسا و ژرف، تحوّل‌ی بهنگام، ایجاد کرد. تالیفات شیخ مفید را تا دویست کتاب گفته‌اند که شرح عقاید صدوق، الْمُقْتَنَعَة، الاعلام، امالی، ارشاد و ده‌ها اثر گران‌بها از آن جمله‌اند. شیخ مفید از جمله کسانی است که مورد اعتماد خاص حضرت ولی عصر(عج) بوده و نامه‌هایی از جانب امام مهدی(عج) برای شیخ ارسال شده است. بینش افروزی و دانش آفرینی وی به همراه آگاهی از اوضاع دشمنان و اطلاع از جهان اطراف باعث شد که او را سلسله جنبان نهضت فکری و علمی در قرن چهارم هجری کرد تا جایی که در صحیفه‌های سبز مهدوی(عج) از جانب حضرت ولی عصر، برادر گرامی و استوار خوانده شد. سرانجام، شیخ مفید این رادمد علم و عمل و اسوه تقوا و فضیلت در سوم ماه رمضان سال 413 ق در 77 سالگی به دیدار معبود شتافت و پس از اقامه نماز توسط سیدمرتضی، در حرم امام موسی کاظم(ع) در کاظمین به خاک سپرده شد.

14 محرم در گذر تاریخ

*تولد "ابن حجاج" شاعر معروف شیعی عرب (330 ق)

اشاره:

حسین بن احمد بن حجاج کاتب بغدادی معروف به ابن الحجاج و از معاصران سید مرتضی و سیدرضی بود. او در عهد دیالمه زندگی می‌کرد و از شعرای بزرگ دوستدار اهل بیت رسالت(ع) به شمار می‌رفت. اشعار ابن حجاج، طبیعی و خالی از تکلف بود، به طوری که

مورخان مشهور مسلمان، مانند ابن خلکان، او را در این فن، معلم ثانی خوانده‌اند. اشعار ابن حجاج بغدادی، از زیبایی خاصی برخوردار است و استفاده‌ی مناسب و بجای او از مضامین و الفاظ دلچسب، از او شاعری ممتاز ساخته است. بیشتر اشعارش، ستایش پیامبر اکرم (ص) و خاندان پاک او و برضد ستمگران زمان آنان می‌باشد. سیدرضی دانشمند و فقیه معاصر وی، گزیده‌ی اشعارش را در کتابی گردآوری کرده است.

*رحلت فقیه، اصولی و رجالی شیعه آیت‌الله "سیدصدرالدین عاملی اصفهانی" (1263 ق)
اشاره:

سیدمحمد صدرالدین عاملی فرزند سید صالح از فقهای بزرگ و علمای قرن سیزدهم هجری قمری است. وی علاوه بر فقه، اصول، حدیث و رجال، در ادبیات و شعر، توانا بود و اشعار زیبایی سروده است. سید صدرالدین از حوزه‌ی درس سید جواد عاملی، سید بحرالعلوم و پدر زن خویش شیخ جعفر کاشف الغطاء استفاده نموده و در سنین جوانی به مقام بالای اجتهاد رسید. از وی آثار ارزشمند و گران‌بهایی چون *أسرة العترة*، *حاشیه‌ی منتهی المقال* و *تقدیر الرجال و منظومه‌ی رضاعیة* و... بر جای مانده است.

*درگذشت فقیه و مفسر "سیدابوالقاسم لاهوری" (1324ق)

اشاره:

ابوالقاسم بن حسین بن نقی رضوی تقوی لاهوری، فقیه و مفسری بود که در کشمیر متولد شد. وی از مشاهیر علمای هند و عالمی فقیه، فاضل، مفسر متبحر و دارای تالیفات متعددی است. او در لاهور مدفون می‌باشد. آثار ابوالقاسم لاهوری عبارتند از: *برهان شق القمر* و *ردالنیر الاکبر، الصراط المستقیم* و...

29 نوامبر در گذر تاریخ

* کشف "تنگه ماژلان" در جنوبی‌ترین نقطه از امریکای جنوبی توسط ماژلان (1520م)

*تشکیل جبهه آزادی بخش یوگسلاوی بر ضد نیروهای آلمان نازی (1943م)

* روز آزادی آلبانی از یوغ ایتالیا (1945م)

* روز ملی و تأسیس جمهوری سوسیالیستی "یوگسلاوی" (1945م)

* تصویب طرح تقسیم فلسطین به دو منطقه عربی و یهودی در سازمان ملل (1947م)

* روز همبستگی با ملت فلسطین در روز جهانی فلسطین (1947م)

* آغاز قیام ملت مسلمان الجزایر علیه سلطه استعماری فرانسه به رهبری "عبدالقادر" (1832م)